

Eleonora Harendarska

ELEONORA HARENDARSKA

Absolwentka Instytutu Muzykologii Uniwersytetu Warszawskiego niewątpliwie jest *par excellence* przykładem menadżera kultury, który od ćwierć wieku wzorowo kieruje – jako doświadczony administrator i profesjonalna muzykolog – instytucją muzyczną, zaliczaną do wiodących w Polsce Północnej, która za swe zasługi i osiągnięcia – dzięki staraniom pani dyr. Harendarskiej – jest współprowadzona przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Pani Dyrektor od początku swej pracy zawodowej związana jest z bydgoską Filharmonią, gdzie powierzono jej obowiązki związane z przygotowaniem pierwszej oraz kolejnych edycji Międzynarodowego Festiwalu i Kongresu Muzykologicznego *Musica Antiqua Europae Orientalis*. Od 1979 kierownik artystyczny Bydgoskich Festiwali Muzycznych. W 1989 powołana na stanowisko zastępcy dyrektora Filharmonii Pomorskiej do spraw Bydgoskich Festiwali Muzycznych, w 1990 – na stanowisko dyrektora artystycznego, w 1991 – dyrektora naczelnego i artystycznego Filharmonii Pomorskiej. W ciągu swej wieloletniej pracy E. Harendarska systematycznie buduje europejski wizerunek Filharmonii Pomorskiej, której nadano tytuł Ambasadora Kultury, oraz położyła wiele zasług w rozwój kultury muzycznej Bydgoszczy i Regionu, do najcenniejszych zalicza się: – wkład w tworzenie i umacnianie europejskiej formacji i poziomu artystycznego Filharmonii bydgoskiej zwłaszcza poprzez organizację uznanych w świecie imprez muzycznych i naukowych, jak Międzynarodowe Festiwale oraz Kongresy Muzykologiczne i Słowianoznawcze *Musica Antiqua Europae Orientalis* oraz Bydgoskie Festiwale Muzyczne, od 1992 odbywające się pod hasłem „Integracja Europy w muzyce”. Olbrzymi dorobek artystyczny i naukowy międzynarodowych festiwali zawiera setki koncertów, przeszło 600 referatów

zamieszczonych w kilkunastu tomach *Musica Antiqua Europae Orientalis*, *Acta Scientifice Congressus*, *Acta Musicologica* i *Acta Slavica*, o które zabiegają najpoważniejsze ośrodki naukowe i uniwersyteckie nie tylko w Europie. Filharmonia Pomorska jest jedyną filharmonią w Polsce, która oprócz działalności artystycznej prowadzi działalność naukową w postaci kongresów muzykologicznych oraz słowianoznawczych. Mimo iż runął podział świata i Wschód ma już dostęp do badań i osiągnięć Zachodu, Kongresy MAEO nie przestały być interesującym miejscem spotkań naukowych dotyczących muzyki kulturowanej w różnych obrządkach religii chrześcijańskiej – wschodnich i zachodnich. Bydgoskie Festiwale Muzyczne są jedną z najstarszych imprez tego typu w Polsce i ich ranga, znaczenie oraz osiągnięcia w kraju i za granicą uzasadniają potrzebę kontynuacji tych przedsięwzięć, które są ważną promocyjną wizytówką regionu w świecie i wpisują się w proces integracyjny Europy. Na BFM występowała najwyższej klasy artyści, soliści i dyrygenci, zespoły kameralne, chóry, orkiestry symfoniczne z Polski i różnych stron świata. Stałymi gośćmi festiwalowymi były renomowane polskie zespoły, jak Chór i Orkiestra Filharmonii Narodowej z Warszawy, Sinfonia Varsovia, Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia w Katowicach czy Filharmonii Krakowskiej i Wrocławskiej. Przez przeszło pół wieku działalności BFM i MAEO w annałach festiwalowych zapisały się nazwiska najwybitniejszych osobistości polskiej muzyki, jak dyrygenci-kompozytorzy Krzysztof Penderecki i Henryk Mikołaj Górecki, których wiele utworów było wykonywanych w czasie ostatnich lat. Ponadto na długiej liście wielkich artystów i zespołów świata znajdują się m.in. mistrzowie batuty: Paul Esswood, Gabriel Chmura, Antoni Wit, Jerzy Maksymiuk, skrzypkowie: Nigel Kennedy, Konstanty Andrzej Kulka, Krzysztof Jakowicz, wiolonczelista Arto Noras (Finlandia), wirtuozi młodszej generacji, jak Patrycja Piekutowska – skrzypce; Krzysztof Jabłoński – fortepian, Tomasz Strahl – wiolonczela, Krzysztof Bąkowski – skrzypce, Anna Górecka – fortepian czy Baruch Finkelshtein światowej sławy bas – baryton, główny kantor Synagogi w

Moskwie i Sankt Petersburgu. Wspomnieć należy także o znakomitych zespołach, jak: Orkiestra Symfoniczna Radia BBC, Scottish Chamber Orchestra, Collegium Vocale Gent, The King's Singers, The Tallis Scholars, Westminster Abbey Choir, Academy of St. Martin in the Fields, Bizantyjski Chór Konserwatorium Narodowego w Atenach i ostatnimi laty: Zespół L'Arpeggiata (Francja) i Christina Pluhar, Sofijski Chór Chłopięcy (Bułgaria), Chór Mnichów z monastynu Wałaaam (Rosja), Chór Chłopięco-Męski Escolania de Montserrat (Hiszpania), Philip Pickett and The Musicians of The Globe (Wielka Brytania), Polski Chór Kameralny Schola Cantorum Gedanensis, Chór Ławry Troicko-Siergijewskiej (Siergijew Posad, Rosja), Zespół muzyki dawnej Arte dei Suonatori (Martin Gester, dyrygent z Francji), Paco Peña Flamenco Dance Company, Chór Cerkiewny Moskiewskiego Patriarchatu Drownerusskij Raspiew, Cappella Chasydzka – Moskiewski Męski Chór Żydowski, Litewski Narodowy Teatr Opery i Baletu, Orkiestra Kameralna Polskiego Radia Amadeus z Agnieszką Duczmał. W czasie ostatnich sezonów artystycznych, dzięki usilnym zabiegom pani Dyrektor Filharmonia bydgoska miała także zaszczyt gościć takich słynnych solistów, jak: pianiści – Piotr Anderszewski, Nelson Goerner, Garrick Ohlsson, Ivo Pogorelić, Aleksiej Sułtanow oraz młodszego pokolenia – Ingolf Wunder czy Lukas Geniuša – laureat II nagrody prestiżowego Międzynarodowego Konkursu Muzycznego im. Piotra Czajkowskiego w 2015; skrzypkowie – Sarah Chang, Wanda Wiłkomirska, Shlomo Mintz, wiolonczelista Henri Demarquette, następnie słynna sopranistka Gwendolyn Bradley, flecista Michel Lethiec czy klawesynistka Elżbieta Chojnacka oraz wielcy mistrzowie sztuki dyrygenckiej, jak Kazimierz Kord i Marc Minkowski z Francji; – przebijanie szlaku wiodącego Filharmonię bydgoską ku renomowanym, światowym estradom, czyli prezentacja największych pozycji ze światowej literatury muzycznej, współpraca z najwybitniejszymi artystami doby współczesnej oraz dbałość o wysoki poziom artystyczny i stały rozwój etatowych zespołów FP, które są zaliczane do czołowych w Polsce. Orkiestra Symfoniczna oraz Orkiestra Kameralna Capella Bydgostiensis wielokrotnie gościły na najbardziej

znanych estradach i festiwalach w Polsce i za granicą. Z uznaniem krytyki i aplauzem publiczności spotkały się ich występy w Austrii (Musikverein), Brazylii, Czechach i na Słowacji, we Włoszech, w Danii, na Litwie, Francji, Niemczech (m.in. Filharmonia Berlińska), Hiszpanii, Szkocji, Szwajcarii, Rosji, na Cyprze, w Korei Płd. i na Węgrzech. Symfonicy w 2010 wzięli udział w koncercie inaugurującym Rok Chopina na Węgrzech, który był transmitowany na żywo, w czasie największej oglądalności, na wszystkie kontynenty przez węgierski kanał telewizji satelitarnej i internetowej DUNA TV oraz emitowany na antenie radia MR3 Bartók; z okazji Polskiej Prezydencji UE w 2011 OSFP zaprezentowała się w Brukseli; kameraliści odbyli kilkutygodniowe tournée w Brazylii w 2010, 2011 i 2012, które objęło wiele koncertów, w 2014 wystąpili w Filharmonii Berlińskiej. Orkiestry mają na koncie nagrania wielu płyt, które uzyskały cennie nagrody fonograficzne; z okazji jubileuszu 60-lecia FP zostały wydane 3 albumy, w tym Capelli Bydgosciensis z utworami Grażyny Bacewicz (Mariusz Smolij – dyrygent, Ewa Kupiec – fortepian) dla firmy Naxos, płyta wprawdzie zyskała bardzo pozytywne opinie zagranicznej krytyki, a następnie została uhonorowana nagrodą Fryderyk 2015 w kategorii „najlepszy polski album za granicą”. – wielotorowe, intensywne działania edukacyjne i upowszechnieniowe w dziedzinie kultury muzycznej zarówno wśród dzieci, młodzieży, jak i dorosłych oraz promujące kulturę Regionu w kraju i świecie; ostatnia innowacyjna, unikatowa na skalę kraju inicjatywa to organizowany od 2008 cykl koncertów „Od brzuszka do uszka maluszka” dedykowanych kobietom w ciąży, niemowlętom i małym dzieciom do 2 roku życia. Projekt ten został dofinansowany w 2010 ze środków programu „Edukacja+” Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego; w ramach programu Kultura dla Seniora rozwinęła się stała współpraca z Uniwersytetami III Wieku w Regionie Kujawsko-Pomorskim; Filharmonia Pomorska przystąpiła do akcji wspierających wielodzietne rodziny, czyli Karta Rodzinna 3+ i Karta Dużej Rodziny, realizuje program Kultura Dostępna ogłoszony przez MKiDN, bierze udział w akcji Majówka z Kulturą; umożliwienie

dostępu do Filharmonii, kultury wysokiej dzieciom i młodzieży z ubogich rodzin, ludziom wykluczonym i pokrzywdzonym przez los poprzez współpracę z różnymi regionalnymi ośrodkami opiekuńczo-wychowawczymi; – zainicjowanie wielu ważnych wydarzeń artystycznych, naukowych i społecznych, jak np.: nawiązanie stałej, długoletniej współpracy z instytucjami kulturalnymi za granicą, m.in. 40-letniej z Chórem Berliner Cappella oraz przeszło 15-letniej Chórami Singakdemie (Frankfurt), i nowo powstałe kontakty artystyczne z Filharmonią w Kaliningradzie; nawiązanie kontaktów i wspólna realizacja projektów z Europejskim Centrum Muzyki Krzysztofa Pendereckiego w Lusławicach, Stowarzyszeniem Ludwiga van Beethovena Elżbiety Pendereckiej (Wielkanocne Festiwale Ludwiga van Beethovena); nawiązanie wieloletnich, owocnych kontaktów z najpoważniejszymi ośrodkami muzycznymi i uniwersyteckimi polskimi, w Europie, USA i Izraelu; – popieranie artystów Regionu oraz rozwijanie i popularyzowanie ich twórczości, czyli stała, ścisła współpraca: z Państwowym Zespołem Szkół Muzycznych im. Artura Rubinsteina w Bydgoszczy, Akademią Muzyczną im. F. Nowowiejskiego w Bydgoszczy, Chórem Akademickim Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Chórem Akademickim oraz Chórem Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Chórem Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy, Chórem „Astrolabium” Wyższej Szkoły Bankowej w Toruniu, Operą Nova w Bydgoszczy, Towarzystwem Muzycznym im. I. J. Paderewskiego w Bydgoszczy (Międzynarodowe Konkursy Pianistyczne im. I. J. Paderewskiego), Muzeum Okręgowe im. L. Wyczółkowskiego w Bydgoszczy, Muzeum im. ks. dra W. Łęgi w Grudziądzu, Dworem Artusa w Toruniu, Pałacem w Lubostroniu, Urzędem Miejskim w Ciechocinku (cykl koncertów w Teatrze Letnim w Ciechocinku), Urzędem Miejskim, Fundacją im. Krzywdów i Bieńków i Parafią Świętej Jadwigi w Nieszawie (cykl „Koncertów na wodzie”), Urzędem Miasta w Gniewkowie, Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim, Ośrodek Chopinowski w Szafarni, Dom Kultury w Tucholi oraz współpraca z Hospicjum im. ks. J. Popiełuszki w Bydgoszczy, Domem Sue Ryder w Bydgoszczy, i in. ; – odkrywanie

unikatowych zabytków sakralnych Regionu jako miejsc koncertowych w celu prezentacji muzyki, w związku z czym systematyczna współpraca m.in. z parafiami w Toruniu, Chełmnie, Chełmży, Grudziądzu, Kościelcu, Koronowie, Kruszwicy, Strzelnie, Gąsawie. Eleonora Harendarska przeprowadziła instytucję przez okres ustrojowej transformacji. Kierowana przez nią Filharmonia Pomorska utrzymała stabilność finansową. Pani Dyrektor pozyskała dla etatowych zespołów FP światowej sławy dyrygentów z kraju i z zagranicy, utrzymała zmieniającą swój repertuar Capellę Bydgosciensis, poszerzyła ofertę artystyczną o nowe formy (m.in. spotkania z mistrzami pióra oraz koncerty uniwersyteckie, koncerty rodzinne, specjalne koncerty dla seniorów), od 8 lat działają dwa Kluby – Przyjaciół Filharmonii i Młodego Melomana, wprowadziła innowacje organizacyjne (zniżki dla bezrobotnych, osób niepełnosprawnych i ich opiekunów, seniorów 70+, otwarte dla publiczności próby generalne). Pani dyrektor Eleonora Harendarska zainicjowała i zabiegała o współprowadzenie bydgoskiej Filharmonii przez Ministra Kultury. W dniu 1 października 2005 jej starania zakończyły się podpisaniem umowy. Dzięki temu aktowi bydgoska Filharmonia zaistniała formalnie nie tylko jako kulturalna marka regionu, ale również jako ważna instytucja artystyczna w Polsce. Jest pomysłodawczynią Roku Paderewskiego, uroczystych obchodów rocznicy powrotu Bydgoszczy do Macierzy oraz celebrowania Międzynarodowego Dnia Muzyki, na wzór wieloletniej tradycji świętowania Dnia Teatru; była także inicjatorką reedycji na CD nagrań I. J. Paderewskiego, zarejestrowanych w 1906 na wałkach pianolowych, której dokonano w Muzeum Automatów Muzycznych w Szwajcarii. Ponadto była wieloletnim członkiem Zarządu Głównego Stowarzyszenia Polskich Artystów Muzyków w Warszawie, w latach 1989-1991 przewodnicząca Bydgoskiej Rady Charytatywnej. Członek Rady Fundacji na rzecz utworzenia Uniwersytetu w Bydgoszczy, członek założyciel i pierwsza przewodnicząca Konferencji Dyrektorów Polskich Filharmonii i Orkiestr Symfonicznych, członek prezydium Polskiej Rady Muzyki. W latach 1995-2006

przewodnicząca Kapituły Nagród Artystycznych Prezydenta Bydgoszczy. Powołana przez Ministra Kultury i dziedzictwa narodowego do jury konkursu Mecenas Kultury 2001 i 2005, reprezentowała także Ministra Kultury w Regionalnym Komitecie Sterującym. Stypendystka Departamentu Stanu USA dla wyróżniających się dyrektorów instytucji artystycznych (1994). Członek zespołu powołanego przez Prezydenta RP do opracowania Karty Kultury Polskiej. Pani dyrektor Harendarska w latach 80. była przewodniczącą Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” FP, w stanie wojennym była dwukrotnie aresztowana za działalność w strukturach podziemnej „Solidarności”. Na koncie pani dyrektor Eleonory Harendarskiej znajdują się następujące odznaczenia: Srebrny Krzyż Zasługi, Krzyż Kawalerski i Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski, liczne wyróżnienia Ministra Kultury, m.in.: Złoty Medal Gloria Artis oraz medal za promocję muzyki polskiej w kraju i za granicą, miejskimi (Medal Kazimierza Wielkiego, Nagroda Artystyczna za rok 2003) a także wojewódzkie medale; za szczególny wkład w rozwój kultury chrześcijańskiej – medal Civitatis Bydgosce”; nagroda „Allianz” w Kategorii Kultura – Srebrna Nike; tytuły: „Bydgoszczanin Roku 1996”; Ambasador Regionu”- 2000, w 2008 – nagroda Prezydenta Bydgoszczy, tzw. „Laur Szwalbego” „za szczególne osiągnięcia, które przysporzyły Bydgoszczy znaczenia na arenie krajowej i międzynarodowej”, medal Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego Unitas Durat Palatinatus Cuiaviano-Pomeraniensis w 2009; nagroda w dziedzinie kultury X. edycji Konkursu o Nagrody Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego (2010), nagroda Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego „za całokształt działalności organizacyjnej, z racji wieloletniej pracy zawodowej, twórczej i pełnej inwencji działalności w dziedzinie kultury, sławiącej województwo kujawsko-pomorskie w kraju i za granicą” (2011). W kwietniu 2013 Zarząd Główny Stowarzyszenia Polskich Artystów Muzyków przyznał p. dyrektor Eleonorze Harendarskiej, w uznaniu dla nadzwyczajnego dorobku na rzecz polskiej kultury muzycznej, najwyższe wyróżnienie Stowarzyszenia – Medal Stowarzyszenia Polskich Artystów Muzyków za zasługi dla muzyki

polskiej. W listopadzie 2013 złożyła swój podpis w Bydgoskiej Alei Autografów na ulicy Długiej – władze miasta wyróżniają w ten sposób osoby, które są szczególnie zasłużone dla Bydgoszczy, sławią jej imię w kraju i za granicą. Została uhonorowana Nagrodą im. Klemensa Janickiego (nagroda powstała z inicjatywy Jana Górecy-Rosińskiego) oraz w 2015 Medalem Jerzego Sulimy-Kamińskiego (medal ma charakter honorowy i jest emblematem wysokiej jakości osiągnięć artystycznych, naukowych i kulturowych regionu kujawsko-pomorskiego). W kwietniu 2015 Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego podjął uchwałę o przyznaniu pani dyrektor Harendarskiej Odznaki Honorowej Za Zasługi dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego. To najwyższe odznaczenie przyznawane przez sejmik. W dniu 2 września 2015 Rada Miasta Bydgoszczy nadała pani Dyrektor Eleonorze Harendarskiej tytuł „Honorowego Obywatela Bydgoszczy”. To wysokie wyróżnienie zostało tak uzasadnione w uchwale – „W ciągu swej wieloletniej pracy E. Harendarska systematycznie buduje europejski wizerunek Filharmonii Pomorskiej, której nadano tytuł Ambasadora Kultury, oraz położyła wiele zasług w rozwój kultury muzycznej Bydgoszczy i Regionu”. W 2015 pani dyrektor ELEONORA HARENDARSKA obchodziła Jubileusz 50-lecia pracy w Filharmonii Pomorskiej w Bydgoszczy oraz 25 lat piastowania funkcji dyrektora FP. Z dniem 1 września 2015 przeszła na emeryturę. Postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy, z dnia 9 lutego 2017 została odznaczona KRZYŻEM WOLNOŚCI I SOLIDARNOŚCI.